

An aerial photograph of the Bernardine Church and Monastery in Kole. The church is a large, yellow building with a green roof and two prominent towers with green domes. It is surrounded by a green lawn and some trees. To the right, there is a road with a red car and a white car. The background shows a hilly landscape with some buildings and fields.

**Krzysztof
Witkowski**

**Kościół i klasztor
OO. Bernardynów
w Kole**

Kościół i klasztor OO. Bernardynów w Kole

Autor: Krzysztof Witkowski

Koło 2025

Skład i druk: Presilo Studio s.c.; presilo.pl

Wydawca:



Gmina Miejska Koło
ul. Stary Rynek 1
62-600 Koło

www.kolo.pl

Znajdź nas na



Materiały archiwalne pochodzą z Archiwum Prowincji OO. Bernardynów w Krakowie oraz z Archiwum Diecezjalnego we Włocławku.

Przy przygotowywaniu publikacji korzystano z „Katalogu zabytków sztuki w Polsce” oraz Kart ewidencji zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu, Delegatura w Koninie.

Konsultacje z Dr. hab. Andrzejem Betlejem, dyrektorem Muzeum Zamku Królewskiego na Wawelu.

Zdjęcia: Olga Głowacka, Grzegorz Koźmic, Katarzyna Wojtysiak, Marek Banasiak, Ryszard Lenartowicz, Krzysztof Witkowski, Archiwum Zakładu Fotograficznego „Fotos”, Archiwum Urzędu Miejskiego w Kole.

ISBN 978-83-955671-8-6



Kilka słów na początek...

Z wielką przyjemnością oddaję w Państwa ręce kolejny folder poświęcony bogatemu dziedzictwu historycznemu miasta Koła.

Myśląc o rozwoju miasta nie można zapominać o jego bogatej przeszłości, która pozwoli nam lepiej zrozumieć i zaplanować przyszłość. Tym razem chcę przedstawić kościół i klasztor OO. Bernardynów. Kolejny folder poświęcony będzie kościołowi Farnemu.

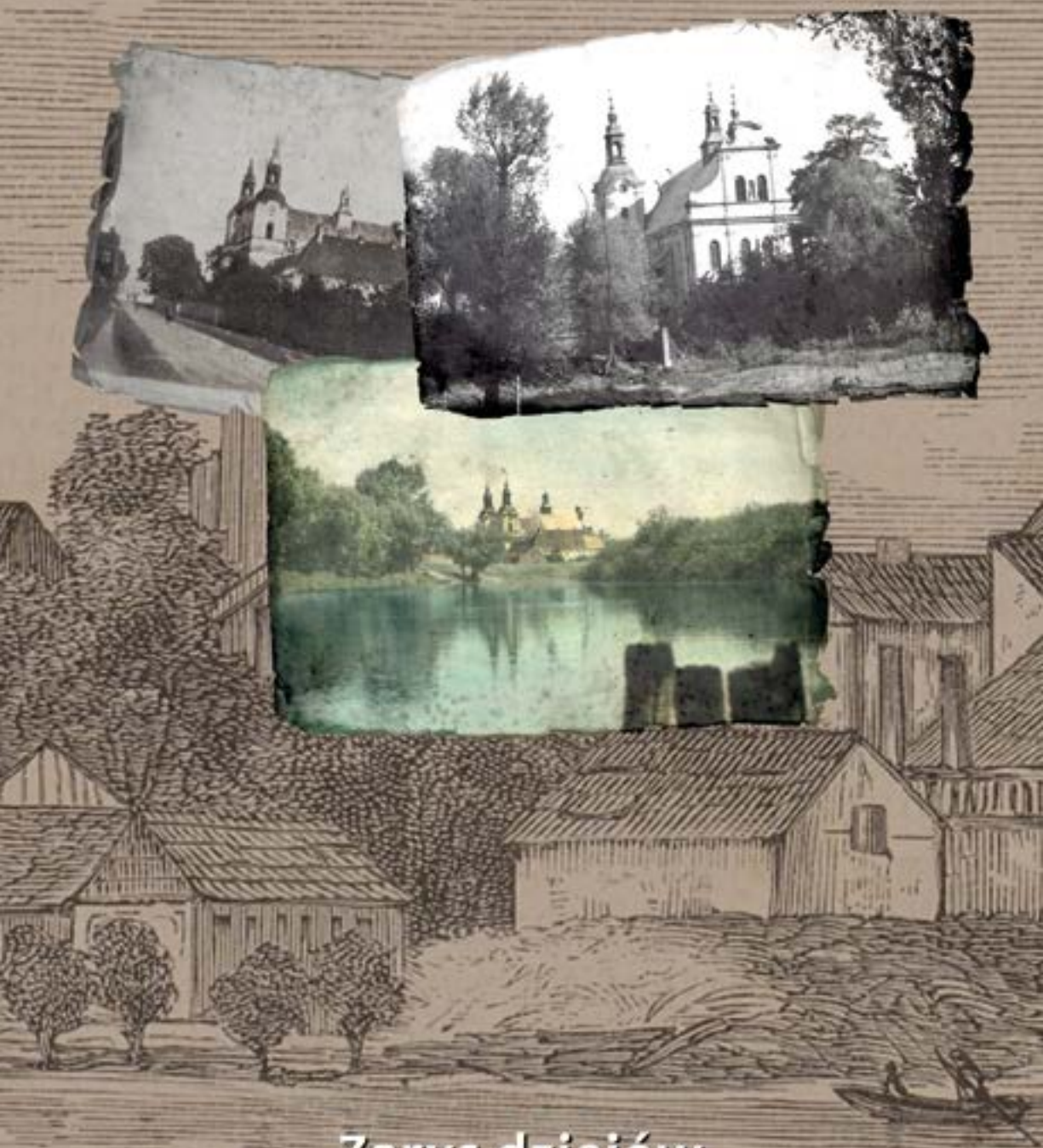
Franciszkanie Obserwanci są z nami od 1466 r. Od 555 lat uczestniczą w życiu społecznym i religijnym, duchowo wspomagają wszystkich potrzebujących otuchy i pociechy, a przede wszystkim są trwale zapisani na kartach historii grodu nad Wartą.

Niech to wydawnictwo będzie pamiątką i doskonałym elementem promocji miasta Koła, które ma się czym poszczycić, nie tylko jeśli chodzi o ambitne plany rozwojowe (np. geotermia), ale również jest wyjątkowe pod względem bogatego dziedzictwa historycznego. I właśnie dlatego nigdy nie możemy o tym zapominać, gdyż te dwa atuty połączone razem skierują Nasze miasto na nowe drogi rozwoju.

Burmistrz Miasta Koła

/-/ dr Krzysztof Witkowski





Zarys dziejów kolskiego konwentu



*Bulla fundacyjna kolskiego klasztoru
wystawiona w dniu 2 lipca 1466 r.
Archiwum Diecezjalne we Włocławku.*

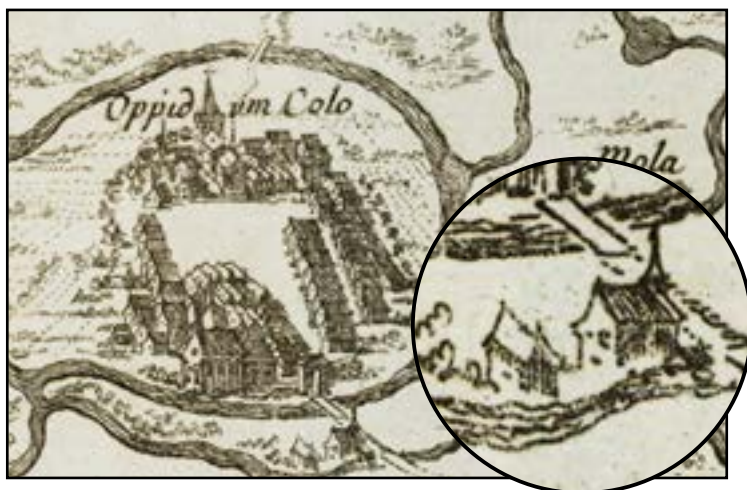
Bracia Franciszkanie obserwanci od św. Bernardyna ze Sieny, znakomitego włoskiego kaznodziei z XV w., zwani w Polsce bernardynami, wyodrębnili się w latach 50-tych XV w. Skutkiem tego było powstanie nowego zgromadzenia franciszkańskiego.

W 1467 było już w Polsce 12 klasztorów franciszkanów obserwantów (Kraków, Warszawa, Poznań, Kościan, Wschowa, Kobylin, Tarnów,

Lublin, Lwów, Przeworsk, Kalisz, Koło).

Inicjatorem sprowadzenia zakonu franciszkanów obserwantów do Koła był Jan Hincza z Rogowa, podskarbi królewski, kasztelan sandomierski i starosta kolski. Głównym zadaniem zakonu było, wedle reguły zakonnej: duszpaństwo i kaznodziejstwo.

Dnia 2 lipca 1466 r. papież Paweł II wydał bulę fundacyjną kolskiego konwentu.



*Fragment XVII-wiecznej ryciny,
autorstwa E. Dahlberga, zamiesz-
czanej w kronice S. Puffendorfa.
Jest to najstarszy widok Koła.
Na pierwszym planie niewielki
kościół i klasztor oo. Bernardynów.
Ze zbiorów Muzeum Technik
Ceramicznych w Kole.*



O średniowiecznej genezie klasztoru w Kole świadczą odkryte fragmenty murów z ciosów kamiennych i cegły w układzie gotyckim.

Pierwotny kościół gotycki obecnie nie istnieje i wtopiony jest w mury klasztoru. Był szerokości, prawdopodobnie ok. 8,5 m. Z przekazów wiemy, że był niewielki, jednonawowy. Zbudowano go w dolnych partiach z ciosów kamiennych i z cegły w układzie gotyckim. Podobnie użyto ciosów kamiennych (dolne partie murów) do wzniesienia klasztoru.

Po licznych przez stulecia zniszczeniach, w tym spowodowanych wylewami Warty, budynek klasztoru odbudowano w latach 1754-1765. W tym czasie kościół gotycki rozebrano i pobudowano (w latach 1773-1783) nowy, trzynawowy, usytuowany na linii północ-południe, nadając mu styl późnobarokowy.

*Odrestaurowane zabudowania
kolskiego konwentu efektywnie
wpisują się w lokalny pejzaż.*





Konsekcacji nowego kościoła dokonał w 1788 r. arcybiskup gnieźnieński Józef Korytkowski, którego portret znajduje się w kolskim klasztorze.

Portret arcybiskupa gnieźnieńskiego Józefa Korytkowskiego. Obraz znajduje się w zbiorach kolskiego konwentu (późny barok, po 1788 r.).



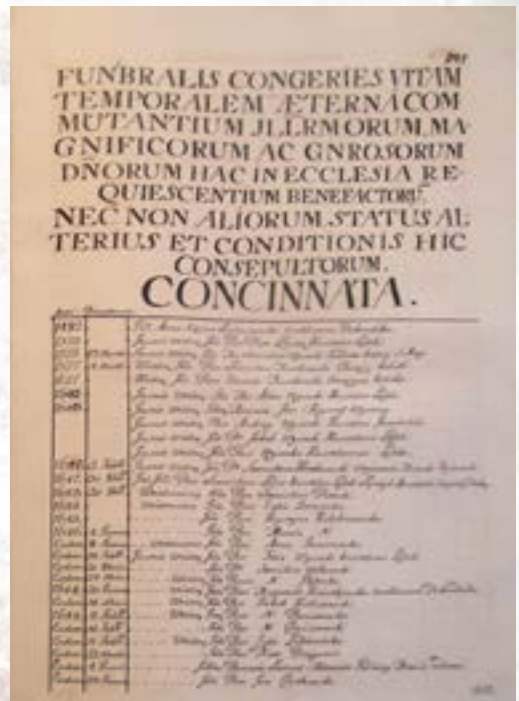
Podziemia kościoła klasztornego.

Szczególnie w okresie przedrozbiorowym, ale i później, podstawowym źródłem dochodów były datki wiernych, czasem tych możniejszych, chcących, aby ich pośmiertne szczątki spoczęły w podziemiach kościoła. Lista dobrodziejów kolskiego konwentu zachowała się do dnia dzisiejszego w kronice klasztornej. Chronologicznie, spis rozpoczyna się od 1482 r. a więc od śmierci księżnej Anny sochaczewskiej (prawdziwa data jej śmierci to 1481 r.). Do 1795 r. obejmuje 245 osób.

Księżna była jedną z największych dobrodziejek klasztoru. Przekazała na jego rzecz 50 florenów oraz kielichy i szaty. Została pochowana w grobowcu przed wielkim ołtarzem. W *Chronologii* wymieniona jest na pierwszym miejscu wśród darczyńców, jako „osobliwa dobrodziejka”.



Strona tytułowa „Kroniki klasztoru kolskiego” (*Chronologia conventus colensis*), spisanej przez Jana Nepomucena Modlibowskiego w 1792 r.



Początek spisu dobrodziejów kolskiego klasztoru pochowanych w podziemiach kościoła.

Spis obejmuje w przeważającej mierze szlachtę. Klasztor kolski był bardzo często nekropolią dla całych rodzin (np. w 1641 r. pochowany został Stanisław Łaszcz, kasztelan łędzki, a w 1669 r. jego małżonka Anna).

Portret trumienny Anny Łaszczowej (zm. w 1669 r.) znajdujący się w kolskim kościele OO. Bernardynów (kopia). Oryginał przechowywany jest w Muzeum Prowincji w Leżajsku.



Oprócz świeckich darczyńców w podziemiach kościoła chowano również współbraci. Do 1874 r. mamy zanotowanych 260 pochowanych ojców i braci.



399

SERIES
RELIGIOSORUM PA-
TRUM ET FRATRUM
IN HOC CONVENTU
MORTUORUM ET SE-
PULTORUM.
 Ab Anno 1503.
INCHOATA.

1503	1504	1505	1506	1507	1508	1509	1510	1511	1512	1513	1514	1515	1516	1517	1518	1519	1520	1521	1522	1523	1524	1525	1526	1527	1528	1529	1530	1531	1532	1533	1534	1535	1536	1537	1538	1539	1540	1541	1542	1543	1544	1545	1546	1547	1548	1549	1550	1551	1552	1553	1554	1555	1556	1557	1558	1559	1560	1561	1562	1563	1564	1565	1566	1567	1568	1569	1570	1571	1572	1573	1574	1575	1576	1577	1578	1579	1580	1581	1582	1583	1584	1585	1586	1587	1588	1589	1590	1591	1592	1593	1594	1595	1596	1597	1598	1599	1600	1601	1602	1603	1604	1605	1606	1607	1608	1609	1610	1611	1612	1613	1614	1615	1616	1617	1618	1619	1620	1621	1622	1623	1624	1625	1626	1627	1628	1629	1630	1631	1632	1633	1634	1635	1636	1637	1638	1639	1640	1641	1642	1643	1644	1645	1646	1647	1648	1649	1650	1651	1652	1653	1654	1655	1656	1657	1658	1659	1660	1661	1662	1663	1664	1665	1666	1667	1668	1669	1670	1671	1672	1673	1674	1675	1676	1677	1678	1679	1680	1681	1682	1683	1684	1685	1686	1687	1688	1689	1690	1691	1692	1693	1694	1695	1696	1697	1698	1699	1700	1701	1702	1703	1704	1705	1706	1707	1708	1709	1710	1711	1712	1713	1714	1715	1716	1717	1718	1719	1720	1721	1722	1723	1724	1725	1726	1727	1728	1729	1730	1731	1732	1733	1734	1735	1736	1737	1738	1739	1740	1741	1742	1743	1744	1745	1746	1747	1748	1749	1750	1751	1752	1753	1754	1755	1756	1757	1758	1759	1760	1761	1762	1763	1764	1765	1766	1767	1768	1769	1770	1771	1772	1773	1774	1775	1776	1777	1778	1779	1780	1781	1782	1783	1784	1785	1786	1787	1788	1789	1790	1791	1792	1793	1794	1795	1796	1797	1798	1799	1800	1801	1802	1803	1804	1805	1806	1807	1808	1809	1810	1811	1812	1813	1814	1815	1816	1817	1818	1819	1820	1821	1822	1823	1824	1825	1826	1827	1828	1829	1830	1831	1832	1833	1834	1835	1836	1837	1838	1839	1840	1841	1842	1843	1844	1845	1846	1847	1848	1849	1850	1851	1852	1853	1854	1855	1856	1857	1858	1859	1860	1861	1862	1863	1864	1865	1866	1867	1868	1869	1870	1871	1872	1873	1874	1875	1876	1877	1878	1879	1880	1881	1882	1883	1884	1885	1886	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047	2048	2049	2050	2051	2052	2053	2054	2055	2056	2057	2058	2059	2060	2061	2062	2063	2064	2065	2066	2067	2068	2069	2070	2071	2072	2073	2074	2075	2076	2077	2078	2079	2080	2081	2082	2083	2084	2085	2086	2087	2088	2089	2090	2091	2092	2093	2094	2095	2096	2097	2098	2099	2100	2101	2102	2103	2104	2105	2106	2107	2108	2109	2110	2111	2112	2113	2114	2115	2116	2117	2118	2119	2120	2121	2122	2123	2124	2125	2126	2127	2128	2129	2130	2131	2132	2133	2134	2135	2136	2137	2138	2139	2140	2141	2142	2143	2144	2145	2146	2147	2148	2149	2150	2151	2152	2153	2154	2155	2156	2157	2158	2159	2160	2161	2162	2163	2164	2165	2166	2167	2168	2169	2170	2171	2172	2173	2174	2175	2176	2177	2178	2179	2180	2181	2182	2183	2184	2185	2186	2187	2188	2189	2190	2191	2192	2193	2194	2195	2196	2197	2198	2199	2200	2201	2202	2203	2204	2205	2206	2207	2208	2209	2210	2211	2212	2213	2214	2215	2216	2217	2218	2219	2220	2221	2222	2223	2224	2225	2226	2227	2228	2229	2230	2231	2232	2233	2234	2235	2236	2237	2238	2239	2240	2241	2242	2243	2244	2245	2246	2247	2248	2249	2250	2251	2252	2253	2254	2255	2256	2257	2258	2259	2260	2261	2262	2263	2264	2265	2266	2267	2268	2269	2270	2271	2272	2273	2274	2275	2276	2277	2278	2279	2280	2281	2282	2283	2284	2285	2286	2287	2288	2289	2290	2291	2292	2293	2294	2295	2296	2297	2298	2299	2300	2301	2302	2303	2304	2305	2306	2307	2308	2309	2310	2311	2312	2313	2314	2315	2316	2317	2318	2319	2320	2321	2322	2323	2324	2325	2326	2327	2328	2329	2330	2331	2332	2333	2334	2335	2336	2337	2338	2339	2340	2341	2342	2343	2344	2345	2346	2347	2348	2349	2350	2351	2352	2353	2354	2355	2356	2357	2358	2359	2360	2361	2362	2363	2364	2365	2366	2367	2368	2369	2370	2371	2372	2373	2374	2375	2376	2377	2378	2379	2380	2381	2382	2383	2384	2385	2386	2387	2388	2389	2390	2391	2392	2393	2394	2395	2396	2397	2398	2399	2400	2401	2402	2403	2404	2405	2406	2407	2408	2409	2410	2411	2412	2413	2414	2415	2416	2417	2418	2419	2420	2421	2422	2423	2424	2425	2426	2427	2428	2429	2430	2431	2432	2433	2434	2435	2436	2437	2438	2439	2440	2441	2442	2443	2444	2445	2446	2447	2448	2449	2450	2451	2452	2453	2454	2455	2456	2457	2458	2459	2460	2461	2462	2463	2464	2465	2466	2467	2468	2469	2470	2471	2472	2473	2474	2475	2476	2477	2478	2479	2480	2481	2482	2483	2484	2485	2486	2487	2488	2489	2490	2491	2492	2493	2494	2495	2496	2497	2498	2499	2500	2501	2502	2503	2504	2505	2506	2507	2508	2509	2510	2511	2512	2513	2514	2515	2516	2517	2518	2519	2520	2521	2522	2523	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566	2567	2568	2569	2570	2571	2572	2573	2574	2575	2576	2577	2578	2579	2580	2581	2582	2583	2584	2585	2586	2587	2588	2589	2590	2591	2592	2593	2594	2595	2596	2597	2598	2599	2600
------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Początek spisu zmarłych ojców i braci, który jest częścią klasztornej kroniki. Ze zbiorów Archiwum Prowincji OO. Bernardynów w Krakowie.

Przy kolskim konwencie działało kilka bractw zrzeszających osoby świeckie. Bractwa te prowadziły swoje księgi, w których spisywano m.in. ich członków oraz zasady działania.

Na zdjęciach księga bractwa Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny, powstałego przy kolskim klasztorze OO. Bernardynów, w dniu 29 maja 1672 r. Ze zbiorów Archiwum Prowincji OO. Bernardynów w Krakowie.





Obraz olejny Z. Biernat, Bitwa pod Kołem. Ze zbiorów Muzeum Techniki Ceramicznych w Kole.

Podczas Powstania Styczniowego pod kolskim klasztorem rozegrała się w dniu 6 maja 1863 r. krwawa bitwa, zwycięska dla powstańców. Podczas tego starcia ranny został kapitan Kazimierz Unrug. Zmarł dwa dni później. W klasztorze urządzono prowizoryczny lazaret.

Po Powstaniu Styczniowym władze carskie przeprowadziły w Królestwie Polskim likwidację klasztorów. Kolski konwent uchował się

jako tzw. etatowy. To tutaj zwieziono zakonników z innych zlikwidowanych. W klasztorach etatowych można było prowadzić nowicjat. Jednakże nowych zakonników można było przyjmować jeśli ich liczba spadła do 14.

W 1869 r. w klasztorze znajdowało się 28 ojców i braci, a w 1914 r. tylko 1 zakonnik-kapłan.



*Kolski klasztor OO. Bernardynów.
Rysunek z czasopisma „Kłosa”
(1888 rok). Autor: W. Brochocki.
Zbiory Muzeum Techniki
Ceramicznych w Kole.*



Widok na kościół klasztoru OO. Bernardynów i obecną ulicę Mickiewicza.

Wydawnictwo Korr w Szwalbach k. Frankfurtu n. Menem.

Egon Konow. Artykuły Piśmiennicze i Biurowe, Koło, ul. Pułaskiego 2.

Lata 1940 – 1945. Ze zbiorów Muzeum Techniki Ceramicznych w Kole.

W okresie międzywojennym stan osobowy klasztoru odbudowywał się. Po wybuchu II Wojny Światowej, Niemcy wkroczyli do Koła, a żandarmeria polowa z rodzinami zajęła parter jak i piętro klasztoru. W kwietniu 1940 r. władze okupacyjne zabroniły bernardynom używać stroju zakonnego. Dnia 25 sierpnia 1940 r. zakonnicy

przygotowywali się do wyjazdu z Koła. Niestety zostali aresztowani i wywiezieni do Oranienburga, a następnie do Dachau. Gwardian kolskiego klasztoru o. Wiktoryn Rudolf zginął w obozie koncentracyjnym w Dachau 9 kwietnia 1942 r. Podobnie w Dachau, zginął brat Władysław Gołębiowski.





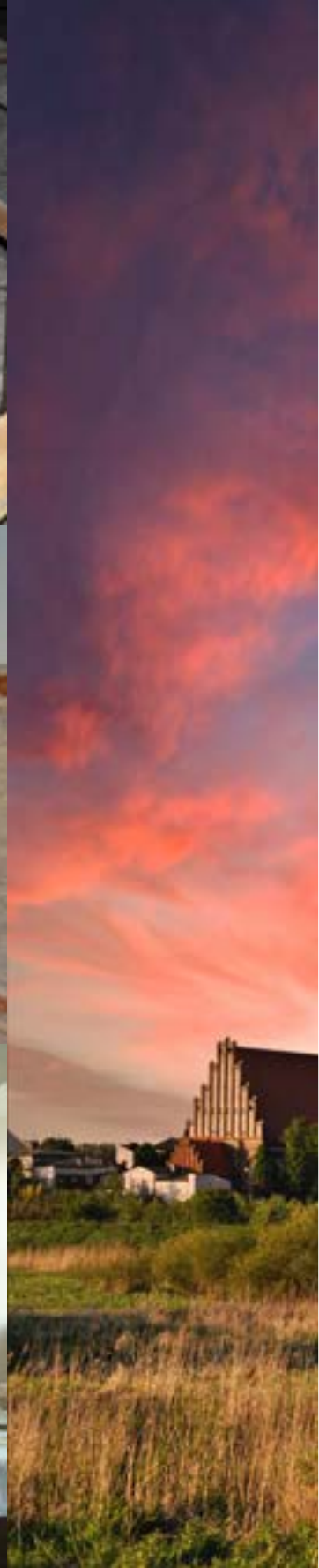
Dawne sklepienia robią wrażenie.



Odkryte fragmenty gotyckiego muru przypominają o początkach kolskiego konwentu.

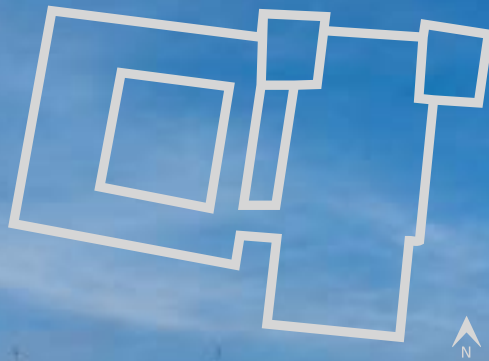


Refektarz klasztoru.



**Architektura i wyposażenie
kościoła i klasztoru
OO. Bernardynów**

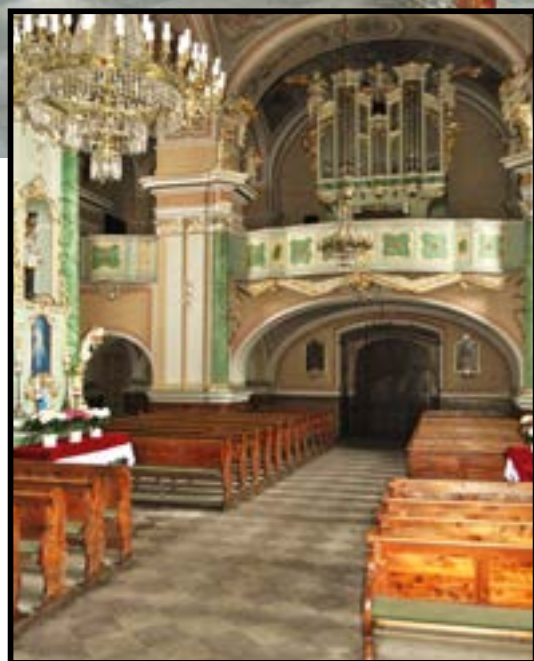






Widok na ołtarz główny.

Kościół OO. Bernardynów w Kole jest świątynią trzynawową. Nawy oddzielone są filarami. Nad zakrystią znajduje się chór muzyczny.



Widok na chór.



Sklepienia naw oraz prezbiterium pokryte są polichromią przedstawiającą m. in. sceny z życia św. Franciszka i jego zakonu.

Ich autorem jest brat Paschalis Wołos. Co ciekawe, wśród kolskich malowideł autor umieścił swój autoportret i sygnaturę z datą 1786. Znajdują się one w dekoracji sklepienia w nawie bocznej.

Fragment polichromii z autoportretem i sygnaturą brata Paschalisa Wołosa.





Scena znajduje się na sklepieniu przęsła południowego nawy głównej.

Jest to kompozycja wielopostaciowa. W centrum Matka Boska w gwiazdzistej aureoli nad głową. Przed nią klęczy św. Franciszek w brązowym habicie z szeroko rozłożonymi ramionami. Za nim znajduje się grupka aniołków. Obok Matki Bożej znajduje się Chrystus w białej szacie i dwoje aniołów trzymających krzyż. Z chmur wyłania się Bóg Ojciec z aniołem. Nad głową Matki Bożej Duch Święty w postaci białej gołębicy. W narożach znajdują się postacie proroków: Mojżesz z tablicami Dziesięciorga Przykazań, Abraham z nożem, św. Roch z naczyniem na wodę oraz św. Mateusz Ewangelista z księgą.



To malowidło znajduje się na sklepieniu w łoży bocznej prezbiterium. Przedstawia scenę wygłaszania kazania przez św. Franciszka do wiernych. Święty stoi na sześciennym ambonie ozdobionej z boku kwadratową płyciną z profilowanym obramieniem. Ubrany jest w brązowy habit, ręce ma złożone na piersiach. Poniżej otacza go grupa pięciu współbraci zakonnych, wpatrzonych w niego. Z lewej strony przechodzi grupa trzech mężczyzn w świeckich strojach. Jeden z nich trzyma latarnię z bijącymi z niej promieniami światła. Lewą ręką sięga czapki z zamiarem jej zdjęcia przed świętym. Obok widzimy skuloną postać biedaka. Scena rozgrywa się wewnątrz budynku.



Walka Jakuba z Aniołem. Scena dzieje się na obłoku i na tle zachmurzonego nieba.



Święty Michał depcze głowę szatana spychając go do piekła.





Inny fragment znajduje się na sklepieniu przęśła południowego nawy wschodniej.

Św. Franciszek uzdrowia trędowatego. Na tle budynku stoi św. Franciszek w brązowym habicie z bosymi nogami i trzyma w ręku krucyfiks. Nad głową z zarostem na twarzy okrągła aureola. Za nim stoi zakonnik i człowiek w turbanie z pióropuszem. Św. Franciszek zwraca się ku nagiemu choremu z przepaską na biodrach klęczącemu na prawym kolanie podtrzymywanemu przez trzech mężczyzn. Po prawej stronie świętego siedzą na ziemi kobieta i nagi chory ze szczudłem. Przed domem z lewej strony i za grupą z trędowatym rosną drzewa. W środku budynku stoi grupa osób.

Piękne, rokokowe wyposażenie kościoła, w większości pochodzi z ostatniej ćwierci XVIII w. Z dawnej świątyni zachowały się: płyta nagrobna Stanisława Ruszkowskiego (zm. 1597), kamienna kropielnica (XV-XVI w.) oraz nagrobek Bartłomieja Wilczyńskiego (zm. 1591). Do dziś podziwiać możemy również podziemia kościoła klasztornego, które były nekropolią dla zakonników i dobrodziejów konwentu.



Gotycka kropielnica.



Nagrobek Bartłomieja Wilczyńskiego (ok. 1600 r.).

Płyta nagrobna Stanisława Ruszkowskiego (zm. 1597 r.).





Epitafium Rozalii Gurowskiej.

Na uwagę zasługuje piękne epitafium z portretem trumiennym Rozalii Gurowskiej, zmarłej w 1792 r. w wieku 21 lat, córki ostatniego starosty kolskiego Rafała Gurowskiego. Jak podają źródła, zrozpaczony ojciec pochował serce córki w kolskim kościele OO. Bernardynów. Spoczęło ono w filarze naprzeciw ambony (właśnie tutaj, gdzie znajduje się epitafium).

Portret starosty kolskiego, Rafała Gurowskiego z 1780 r. Stylem reprezentuje późny barok. Jest to olej na płótnie o wymiarach 88 na 70 cm. Przedstawia półpostać 3/4 w prawo, ubraną w brunatną zbroję. Z prawego ramienia spływa czerwony, sfalowany płaszcz, na którym z prawej strony obrazu wisi order Orła Białego. Na wstędze wisi order św. Stanisława. Obraz namalowano w 1780 r. kiedy Rafał Gurowski miał 64 lata.



Kolski klasztor posiada niezwykle cenną kolekcję obrazów, ornatów i paramentów kościelnych.

Najcenniejszym obrazem w zbiorach kolskiego konwentu jest dzieło Szymona Czechowicza (1689-1775) przedstawiające św. Annę, Maryję Dziewicę oraz św. Jochima. Przypisania dzieła temu malarzowi dokonał prof. Andrzej Betlej, dyrektor Muzeum Zamku Królewskiego na Wawelu. Obraz znajdował się na wystawie czasowej, pt.: Szymon Czechowicz. Geniusz baroku, w Muzeum Narodowym w Krakowie.



Obraz autorstwa Szymona Czechowicza.



Obraz autorstwa Ignacego Stachewicza z 1830 r. przedstawiający prowincjała zakonu Mikołaja Szremowicza.





Obraz św. Tekli (XVIII w. – późny barok).
Odrestaurowany obraz św. prezentuje się
wyjątkowo, w każdej ze swoich odsłon.
Obecnie obraz znajduje się
w ołtarzu bocznym.



Strona tytułowa księgi bractwa św.
Tekli z 1774 r. Archiwum Prowincji
OO. Bernardynów w Krakowie.





*Relikwiarz
(koniec XVIII w.)*



*Monstrancja
(ok. poł. XVII w.)*





*Kielich mszalny
(stopa - I ćw. XVI w.,
nodus i czasza
- ok. 1640 r.)*



*Kielich mszalny
(lata 1750-1775)*





Ornat. Barok, czas powstania: XVIII wiek.
Kolumna ornatu wykonana w stylu Ludwika XV.
Na biało-beżowym tle w bukacie - liście palmy oraz
inne ozdoby roślinne. Boki: na czerwonym tle jedwabiu
gruszkowate wazony na stopach w kształcie rogów.

Ornat. Barok, czas powstania: XVIII w.
Kolumna: Na tle oliwkowego jedwabiu girlandy kwia-
tów powiązane wstęgami układającymi się we wzór
falistej rzeki. Na bokach na beżowym tle o wzorze
kratownicy ze srebrnymi gwiazdkami - girlanda złożo-
na z beżowo-brązowej róży i innych kwiatów i roślin.



Bożonarodzeniowa szopka zakonników z Koła od wielu lat cieszy się dużą popularnością.



Krzysztof Witkowski



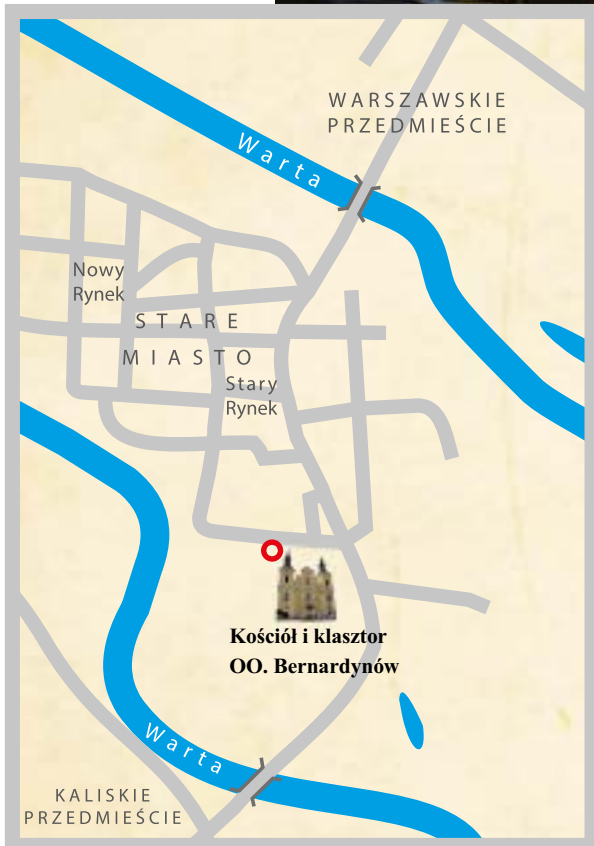
Doktor nauk humanistycznych w zakresie historii, muzealnik (posiada najwyższy w polskim muzealnictwie tytuł kustosa dyplomowanego), radca prawny. Ukończył również podyplomowe studia public relations oraz szacowania nieruchomości i odbył praktyki niezbędne do uzyskania uprawnień rzeczoznawcy majątkowego.

W latach 2004-2015 dyrektor Muzeum Techniki Ceramicznych w Kole. W czasie jego dyrektorowania kolskie muzeum było laureatem licznych nagród. Był inspiratorem i współautorem stałej wystawy kolskiego fajansu w kolskim Ratuszu.

Regionalista, pasjonat, badacz i popularyzator dziejów Koła i ziemi kolskiej oraz zakonu bernardynów. Autor licznych książek, folderów i artykułów, a także uczestnik i organizator licznych sympozjów i konferencji (np. z okazji 550-lecia fundacji klasztoru OO. Bernardynów w Kole). Z jego publikacji wymienimy: *Władysław Odonic - książę wielkopolski (ok. 1190-1239)*, *Najdawniejsze dzieje Koła* (2012, red. i współautor), *Dzieje kościoła i szpitala św. Ducha w Kole* (2013), *Osiek Mały – dzieje gminy* (2014, red. i współautor), *Dzieje ratusza w Kole* (2015, red. i współautor), *Bernardyni kolscy 1466-2016. 550 lat dziedzictwa i posługi* (2016, red. i współautor).

Za swoją działalność wyróżniony odznaką honorową „Za zasługi dla Samorządu Terytorialnego” oraz odznaką honorową „Za zasługi dla Województwa Wielkopolskiego”.

Od 23 listopada 2018 r. Burmistrz Miasta Koła.





Gmina Miejska Koło
62-600 Koło
ul. Stary Rynek 1
www.kolo.pl
e-mail: um@kolo.pl



ISBN 978-83-955671-8-6



9 788395 567186